

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА НА НЕДЕЉУ НА ПО ТАБАКА. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВ. МЕСЕЧНО. — ЗА ОГЛАСЕ
НАПЛАЂУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 НОВ. И 30 ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

ГРАЂА ЗА ИСТОРИЈУ СРПСКОГ ПОЗОРИШТА.

(Наставак.)

Матија Бан: „Марта посадница, или пад великог Новгорода,“ трагедија у 5 раздела (1872); — Јован Ђорђевић: „Маркова сабља,“ алегија у два дела (1872); — Фрања Марковић: „Карло Драчки,“ трагедија у 5 чин. (1872); Иван Трнски: „Син пустиње,“ позоришна игра у 5 чинова од Фр. Халма (1872); — Јанко Јурковић: „Што жена може,“ изворна глума у 1. чину (1872); — Владан Ђорђевић: „Брут и Колатин,“ трагедија у 5 чинова, од Линднера (1872); — Лаза Костић: „Максим Прнојевић,“ трагедија у пет чинова с певањем (1873); — Коста Трифковић: „Избирачица,“ шаљива игра у 3 чина с певањем (1873); — А. Хаџић: „Љубав није шала,“ шала у једној радњи (1873) — Август Шеноа: „Много више ни за што,“ шаљива игра у 5 чинова, од В. Шекспира (1873); — Иван Захар: „Дона Дијана,“ шаљива игра у 3 чина, од Аугуста Морета, с немачког по К. А. Весту (1873). — Јосиф Евђеније Томић: „Моника,“ трагедија у 3 чина, чешки написао Ј. Колар (1873).

Да би нам ова грађа за историју српског позоришта што потпунија била, саопштићемо и репертоаре новосадског, загребачког и београдског позоришта. Почињемо са приказаним делима из зборника новосадског позоришта, и то по хронолошком реду.

1 8 6 1.

1. „Пријатељи“, шаљива игра у једној радњи, од Л. Лазаревића (печатано.)
2. „Мушки метод и женска мајсторија“, шаљива игра у 1. радњи, с мађарског по Кеверу посрбио Ђ. Вукичевић (рукопис).
3. „Владислав“, драма у 5 чинова од Ј. С. Поповића (печатано).

4. „Помодар“, шаљива игра у 2 чина, по Молијеру посрбио Ј. Ристић (печатано у „Даници“ под насловом: „Бонтонирани Ђифта“).
5. „Две варалице“, шаљива игра у једној радњи, посрбио Ј. Ристић (рукопис).
6. „Покондирена тиева,“ шаљива игра 3 чина, од Ј. С. Поповића (печатано).
7. „Београд некад и сад“, слика из живота у 2 чина, од Ј. С. Поповића (штампано).
8. „Ајдук-Вељко,“ драма у 5 чинова од Ј. Драгашевића (печатано).
9. „Тврдица“ („Кир Јања“), шаљива игра у 3 чина од Ј. С. Поповића (печат).
10. „Зла жена“, шаљива игра у 3 чина, од Ј. С. Поповића (печатано).
11. „Расејани,“ шаљива игра у једној радњи с немачког по Коцебују посрбио Ј. Ђорђевић (рукопис).
12. „Пијаница“, шаљива игра у 2 чина, посрбио Н. Ђурковић (печатано).
13. „Женски непријатељ,“ шаљива игра у једној радњи, с немачког по Бенедиксу посрбио Ј. Хаџић (рукопис).
14. „Ајдуци“ драма у 5 чинова од Ј. С. Поповића (печатано).
15. „Женидба и удадба,“ слика из живота у 3 чина, од Ј. С. Поповића (печатано).
16. „Сан Краљевића Марка,“ алегија у 3 чина, од Ј. С. Поповића (печатано)
17. „Зидање Раванице,“ драма у три чина по народној песми написао А. Николић, музика од Шлезингера (рукопис).
18. „Смрт Стевана Дечанског,“ драма у 5 чина од Ј. С. Поповића (печатано).
19. „Владимир и Косара“, драма у три чина од Л. Лазаревића (печатано).

20. „Светислав и Милева“, драма у 5 чинова, од Ј. С. Поповића (печатано).

21. „Херцег Владислав“, драма у 5 чинова, од Ј. Суботића (печатано).

22. „Два оца“, шаљива игра у 2 чина, од Н. Ђурковића (печатано).

1 8 6 2.

23. „Заручник и невеста у једној особи“, шаљива игра у 2 чина, с немачког по Коцебују по-србио Ф. Оберкнежевић (рукопис.)

24. „Сплетка и љубав“, драма у 5 чинова, од Ф. Шилера, превео Ј. Ђорђевић (рукопис).

25. „Милош Обилић“, драма у 5 чинова, од Ј. С. Поповића, прерадио Јован Ђорђевић (рукопис).

26. „Четири писмена“, шаљива игра у 1. радњи, посрбио Ђ. Поповић (рукопис.)

27. „Лудница“, шаљива игра у 1. радњи, посрбио Ј. Ђорђевић (рукопис).

(Наставиће се.)

Љ У Б А В Н О П И С М О.

Шаљива игра у 1. радњи, од Косте Трифковића.

(Наставак.)

Видић. Ону, или ову са овом облигацијом?

Дражић. Да, да, имаш право! Дакле молим те лепо, немој да заборавиш. Ја сад идем, имам још мало посла, па ћу доцније доћи, а дотле ће и моја жена бити овде. Дакле немој да заборавиш! Па молим те, запечати ово писмо у каву куверту. Ја нисам имао времена, управо бојао сам се, да не опази — већ знаш ко.

Видић. Немај бриге!

Дражић. Хвала ти, пријатељу! У осталом мислим, да није нужно казати

Видић. Шта?

Дражић. Да моја жена не мора о томе ништа знати.

Видић. А то се разуме!

Дражић. Да се случајно не заговориш?

Видић. Не старај се!

Дражић. У осталом, ја ти у подобном случају стојим на услузи.

Видић. Хвала лепо!

Дражић. Но, но — ми се мушки већ разумемо. А сад збогом! Гледај што пре, ја ћу доћи мало доцније. Збогом! Само пази да не опази моја жена! (Оде.)

Видић (говори за њим.) Немај бриге!

П О Ј А В А Ш Е С Т А.

Пређашњи без Дражића.)

Видић (сам.)

Видић. Хм! Ко би то мислио! Лаза и госпођа Евица! Да сам данас умр'о, не бих ни то знао! Хајд' већ сад што му драго! (Гледи писмо.) Колико

уздисаја, колико суза, колико заклетави и колико ортографичних погрешака нема у овом писму! Хоћу л' да га прочитам? Нисам љубопитан! Знам на памет шаблоне, по којима се пишу така писма. Хајде дакле да га запечатимо печатом вечите заборавности. (Пређе столу и упали свећу и тамањ да запечати писмо, уђе Марија.)

П О Ј А В А С Е Д М А.

Марија и пређашњи.

МАРИЈА. Добро јутро, господине мужу! Јесмо ли се испавали?

ВИДИЋ (тргне се и тури писмо у џеп, — за себе.) Моја жена!

МАРИЈА (за себе.) Нешто је турио у џеп.

ВИДИЋ. Женице драга, је си ли ти?

МАРИЈА. Мужу драги, а шта ти радиш?

ВИДИЋ. Ја?... Ја!.. Баш ништа!

МАРИЈА (за себе.) Крије нешто од мене!

ВИДИЋ (за себе.) Сав сам се збунио!

МАРИЈА. А шта ти гори свећа?

ВИДИЋ. Свећа! А где гори? Ха, ха, ха! То је баш смешно, кад на дану гори свећа.

МАРИЈА (за себе.) Нешто је ушепртљиво! (На глас.) Да ниси печатао писмо?

ВИДИЋ. Ко! Ја? Боже сачувај! Упалио сам цигару.

МАРИЈА. Та ти не пушиш!

ВИДИЋ. Не пушим? Имаш право! Ја сам на то са свим заборавио.

МАРИЈА. Па да што си свећу упалио?

ВИДИЋ. За што? А да, сад се сећам! Хтео сам да видим гори ли добро, јер су сада свеће

тако рђаве, тако рђаве, да је то страхота и помислити.

Марија (за себе.) Није ништа истина!

Видић (за себе.) Једва сам се једаред извукао!

Марија (за себе.) Ја морам дознати шта је у ствари. (На глас.) Није нико био код тебе?

Видић. Нико на свету! А, да, јесте, био је овде Дражић! Послала га његова жена, да нам каже,

да ће доћи на после подне! Ха, ха, ха! Леп муж тај сиромаш Лаза!

Марија. Па шта ти је смешно на њему?

Видић. Зар не видиш, како га жена држи у корди? Сиромаш Лаза, баш је под панучом!

Марија. То је знак, да своју жену воли!

Видић. Хоћеш да рекнеш ваљда, да ја тебе не волим!

(Наставиће се)

Д И С Т И Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Дон Карлос.“) Post varia fata дође и „Дон Карлос“ 30. децембра п. г. први пут на нашу позорницу. У овој својој драми нацртао нам је Шилер борбу, коју војује политична и религиозна слобода против политичног и религиозног деспотизма. Политична и религиозна слобода подлеже, истина, али само за то, што још није била сазрела за оно време. Начело старог света побеђује дакле, али ми видимо уједно, да му не ће дуго трајати влада и да ће на скоро синути пролеће новог времена. Нас теши и блажи, што видимо, да ће из пенела тог старог света да поникне златно дрво свете слободе!

Ово нам је нужно било напоменути нарочито с тога, да бисмо могли видети, како наши глумци нису имали лакога задатка када су нам у живим облицима износили борице за та начела, па ако ипак рекнемо, да су се прилично примакли томе задатку: то онда не кажемо ништа друго до сушту истину, коју ће нам посведочити сваки, који је ту представу гледао.

Ружић (Дон Карлос) био је само страстан љубавник, који је несретан у својој љубави, али не уједно и човек, који је приступачан и узвишенијим мислима, који изазива свој век, и који се тужи, што још није ништа учинио за бесмртност. То му је ваљало показати пре свега у призору, у ком га Поза опомиње на Фландрију и на узалуд проливену хришћанску крв, па за тим у разговору с оцем. Осим тога желили бисмо још више горчине према оцу, када види како му овај не верује и како му сваки корак сумњом прати.

Недељковић није нам изнео у свом Пози племените душе човека, који је кадар себе жртвовати за свога пријатеља, за слободу и за човечанство. Он је био плачљива изгледа, више као човек, који се без разбора латио великог посла, па као да му сада није до тога да испије горку чашу. Поза је храбра духа човек, који се жртвује, само да би му мисли победиле. У знаменитом призору, у ком Поза одушевље ним, пуним заноса говором ниште од краља „слободу са вести“, речи су Недељковићу тако тешко ишле из уста, да није чудо, што није био у стању загрејати ни краља, ни публику.

Филип је један од најдраматичнијих карактера шилерових. С тога је и приказ његов један од најтежих задатака глумачке уметности. Љубоморство према жени, подзарење и сумњичење према сину и слепо придржавање старог реда ствари у држави и цркви: то су му основи његова карактера. Сајевић је сретан био у цртању филиповог љубоморства, али нам се није за доста истакао као владалац, који у држави само за своју вољу зна, а овамо се клања и црквеној власти. Тако исто није умео да отвори срце своје када је тражио човека, који ће му истину казати.

Еболијева није тако страсна и снажна жена као што нам је приказа Сајевићка. Њена је страст у томе, што је слаба била, па је по неким знацима мислила, да је Карлос воли. У тој вери приближује се Карлосу, па кад види, да се преварила, на врат нанос наваљује на себенајвећу срамоту, само да би ону мању лакше могла поднети. Занесе се, заслепи, па кад се пробуди, кајући се признаје своју погрешку. Све то није Бог зна каква снажна страст, него слабост женска све до краја.

Маринковићкина краљица Јелисавета била је добра као мати и као жена, која је у свом поносу увережена, али не и као жена, која прима на себе да изврши поверенијој аманет.

Зорић није никако могао да се нађе као Алба. Мало више ладноће, и што мање кретања и мицања, па ће одмах боље бити.

Марковић играо је препреденог духовника Доминга веома добро. И нема му игра много је вредила тога вечера.

Лукић као велики инквизитор није нам за доста снажно обележио говором својим деспотску силу цркве и над самим краљем Филипом.

О другим приказивачима и приказивачицама толико, да нису кварили складности ни у целини ни у појединостима.

Да није било згоднога удешаја за нашу позорницу, то се не би могао свршити комад пре једанаест, а овако му је крај био у десет сахата и по.

С весељем имамо још и то да прибележимо, да је позориште тако пуно било, да већ није могло више стати.

Ј.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

17. ПРЕДСТАВА.

ВАН ПРЕТПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 6. ЈАНУАРА 1874.

СТАРИ БАКА И ЊЕГОВ СИН ХУСАР.

Позоришна игра у 3 чина, од Ј. Сигетије, за народно позориште прерадили Ј. Ђорђевић и Ј. Илић.

О С О Б Е:

Црвенко, крчмар	Зорић.
Милка } његова деца	Л. Маринковићева.
Никица }	Соколовић
Чича Мија, испужени бака	Ружић.
Лацко, његов син	Недељковић.
Букало, певац	Лукић.
Ленга његова кћи	Д. Ружићка.
Хусарски каплар	Божовић.
Хусарски стражмештар	Марковић.
Стевица, чобанско дете	М. Зорићева.

Више сељана и и сељаниња. Збива се на селу: прва радња у црвенковој башти и соби, друга радња у крчми црвенковој, четири године после прве радње, трећа радња у шуми до села и у крчми црвенковој.

У понедеоник 7. јануара први пут: „СЕОСКА ШКОЛА.“ Драма у 4 чина, од Рихарда Кастелвеија, превели М. С. „S.“ А. М. Рад.

Ко од наших претплатника жели своја места за ову представу задржати, нека се изволи тога ради пријавити у позоришној писарници најдуже до 11. сахата пре подне.

Поштовани претплатници умољавају се, да би изволили исплатити први део своје претплате или у трговини браће Поповића или у вече на каси.

Улазнице се продају у писарници позоришној (стану матичином) од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после подне, а после на каси.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 н. а. вр. у српској народној задрушној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

ВОЛУЈУ: М. СУВОТИЋ, Н. РАШИЋ, Љ. ЗОРИЋЕВА.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.